

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету
від 23.08.2019 р., протокол №01

Виробнича практика з англійської мови і літератури, німецької мови
(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра
(назва ступеня вищої освіти)
спеціальності 035 Філологія
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно),
(шифр і назва спеціалізації)
перша – англійська

освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури
(назва освітньо-професійної програми)
(переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»

Бердянськ, 2019

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Олена ЯРОВА, доцент кафедри іноземних мов і методики викладання, доктор педагогічних наук, доцент

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету 20.06.2019 р., протокол №08.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Виробнича практика з англійської мови і літератури, німецької мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.

Предметом навчальної дисципліни є система необхідних педагогічних умінь й навичок, фахових здібностей на ґрунті сформованої теоретичної й практичної готовності до здійснення професійної діяльності, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах.

Міждисциплінарні зв'язки: англійська мова, історія зарубіжної літератури, корективний фонетичний курс англійської мови, практична граматики англійської мови, теоретична фонетика англійської мови, теоретична граматики англійської мови, історія англійської мови, методика навчання іноземної мови, лексикологія англійської мови, стилістика англійської мови.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою виробничої практики є формування в здобувачів системи необхідних педагогічних умінь і навичок, фахових здібностей на ґрунті сформованої теоретичної й практичної готовності до здійснення професійної діяльності, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах, оволодіння студентами сучасними технологіями навчання. Саме практична діяльність здобувачів у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) дає їм змогу пізнати та випробувати себе в ролі вчителя-предметника, визначити власні професійні інтереси, переконатися у своїй психологічній готовності до педагогічної діяльності, поглибити психолого-педагогічні знання, збагатити або скоригувати особистісні педагогічні погляди, позиції, сформовані під час навчання в університеті.

1.2. Перед виробничою практикою ставляться такі завдання:

▪ формування в здобувачів умінь:

- планувати й проєктувати навчальні заняття відповідно до специфіки навчальних предметів, психологічних особливостей учнів, рівня їхніх навчальних досягнень та аналізувати проведені навчальні заняття, позакласні заходи з урахуванням усіх компонентів освітнього процесу та відповідних вимог;

- вести й оформлювати шкільну документацію;

- оцінювати діяльність учнів за критеріями, визначеними в концепції загальної середньої освіти (11-річна школа) та чинних програмах з англійської мови, зарубіжної літератури, отримувати зворотній зв'язок від учнів стосовно їхнього розуміння навчального матеріалу, оволодіння знаннями, уміннями й навичками, аналізувати результати діяльності учнів, їхні успіхи й компетентнісне становлення;

▪ ознайомлення з освітнім закладом, досвідом його роботи, традиціями, особливостями;

▪ вивчення досвіду роботи вчителів-предметників (відвідування уроків і позакласних заходів, аналіз разом з учителем, здобувачами-колегами процесу організації навчально-пізнавальної, позакласної діяльності учнів, педагогічної й комунікативної взаємодії

вчителя зі школярами під час проведення уроків, заходів); обговорення із керівниками практики, учителями освітньої установи сутності, особливостей, інноваційних підходів до організації освітнього процесу, педагогічної й комунікативної взаємодії з учнями;

- ознайомлення зі структурою, змістом навчальних програм з англійської мови, зарубіжної літератури, календарним плануванням уроків англійської мови, зарубіжної літератури, плануванням роботи вчителів-предметників, виховної роботи класного керівника;

- опанування методики написання плану-конспекту уроку, плану-сценарію позакласного заходу з англійської мови, зарубіжної літератури, виховного заходу;

- ознайомлення зі змістом навчальних предметів, зокрема навчальних посібників, підручників (досконало вивчити зміст, розділи, теми, із яких проводять уроки);

- оволодіння алгоритмом підготовки до уроку з урахуванням усіх етапів цього процесу; із допомогою вчителя-предметника визначення мети уроку, структурування навчального матеріалу, добирання оптимальних методів, форм організації навчання відповідно до поставленої мети, навчальної програми, результатів попередніх занять, рівня успішності учнів, розвитку їхніх потреб та інтересів; самостійне проектування планів-конспектів;

- проведення уроків англійської мови, зарубіжної літератури (із них по два залікових), дотримуючись необхідних вимог;

- ознайомлення з колективом класу, у якому працюють як помічники класного керівника; налагодження й підтримування оптимальних взаємин з учнями, спілкування з ними між заняттями та в позанавчальний час, виявлення інтересу до їхнього життя, допомога їм у подоланні труднощів у навчанні, міжособистісному спілкуванні тощо;

- організування разом із класним керівником дозвілля учнів, самостійне проведення виховного заходу з урахуванням плану виховної роботи в класі, потреб та інтересів учнів;

- обов'язкове відвідування й аналізування залікових уроків і виховних заходів, проведених однокурсниками; доброзичливе виявлення разом із керівниками практики й учителями освітнього закладу у формі діалогу сильних і слабких сторін проведених занять, визначення шляхів удосконалення здобувачами організації освітнього процесу;

- навчання щирого, відвертого ставлення до учнів, налагоджування з ними оптимальних гармонійних стосунків;

- систематичне спостереження за освітньою діяльністю вчителя-предметника, класного керівника; ведення записів у психолого-педагогічних щоденниках;

- опанування методики ведення шкільної документації (перевірка учнівських зошитів, самостійних і творчих робіт; ведення класних журналів, записів в учнівських щоденниках тощо); вивчення індивідуально-особистісних рис, особливостей поведінки, діяльності учнів і класного колективу.

Здобувач-практикант повинен уміти реалізовувати такі **основні функції**:

- **комунікативно-навчальну функцію**, яка складається з інформаційного, мотиваційно-стимулювального й контрольного-коригувального компонентів;

- **розвивальну функцію**, тобто прогнозувати шляхи формування й розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, її пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння англійською мовою, зарубіжною літературою;

- **освітню функцію**, тобто допомагати учням в оволодінні вміннями вчитися, збагачувати свій світогляд, пізнавати себе та іншу систему понять, через яку можуть усвідомлюватися інші явища;

- **виховну функцію**, тобто розв'язувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання засобами англійської мови, зарубіжної літератури;

- **гностичну функцію**, тобто аналізувати свою професійну діяльність і навчальну діяльність учнів, добирати підручники й посібники, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного, мовленнєвого, літературознавчого матеріалу, а також оволодіння мовленнєвою діяльністю, вивчати й узагальнювати досвід інших учителів у галузі навчання англійської мови, зарубіжної літератури;

- **конструктивно-планувальну функцію**, тобто планувати і творчо конструювати освітній процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позакласній роботі; здійснювати в комплексі різні види індивідуалізації навчання: мотивувальний, регулювальний, розвивальний, формувальний;

- **організаторську функцію**: реалізовувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів) з урахуванням особливостей ступеня навчання; творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання й виховання з урахуванням провідних характеристик учнів певного закладу освіти, вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей та продемонструвати результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК 04. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 08. Здатність працювати в команді та автономно. ЗК 09. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 14. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності. СК 03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються. СК 05. Здатність використовувати в	ПРН 01. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовою усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. ПРН 02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. ПРН 03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. ПРН 05. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо. ПРН 06. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності. ПРН 07. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів. ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при

професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури. СК 06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. СК 08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. СК 13. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання. СК 14. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії мов, теорії та історії літератури в закладах середньої освіти, практиці навчання мови і літератури. СК 15. Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення для проведення занять.	розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах. ПРН 20. Знати сучасні філологічні й дидактичні засади навчання іноземної мови та літератури. ПРН 21. Застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) в освітньому процесі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 9 кредитів ЄКТС / 270 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

1. Настановча конференція. Інструктаж з техніки безпеки та пожежної безпеки під час проходження практичної підготовки на виробництві.
2. Розподілення практикантів по класах, закріплення за вчителями.
3. Ознайомлення із закладом загальної середньої освіти.
4. Ознайомлення з професійною діяльністю вчителя-куратора як предметника.
5. Ознайомлення з професійною діяльністю вчителя-куратора як класного керівника.
6. Укладання індивідуального та календарного планів проходження виробничої практики.
7. Ознайомлення з шкільною документацією, описування, аналізування її.
8. Відвідування й аналізування уроків учителів англійської мови, зарубіжної літератури.
9. Проектування й реалізація уроків англійської мови.
10. Укладання плану-сценарію виховного заходу (англійською мовою). Проведення заходу.
11. Проектування й реалізація уроків зарубіжної літератури.
12. Укладання плану-сценарію мовно-літературного заходу. Проведення заходу.
13. Зустрічі-семінари із керівниками виробничої практики. Самоаналіз уроків.
14. Укладання психолого-педагогічної характеристики учня.

15. Укладання психолого-педагогічної характеристики класного колективу.
16. Оформлення матеріалів виробничої практики.
17. Підсумкова (звітна) конференція.

3. Рекомендована література

Основна

1. Денищич Т. А. Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності: посіб. для студ. галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальність – 035 «Філологія (українська)» / Т. А. Денищич, Г. С. Косарева. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 84 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Переклад з англ. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Книга вчителя іноземної мови: довідково-методичне видання / упоряд. О. Я. Коваленко, І. П. Кудіна. Харків: ГОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 240 с.
4. Контрольні завдання з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої та М. Т. Солов'я. Київ: Ленвіт, 2002. 356 с.
5. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. 12-бальна система. Київ, 2000. 126 с.
6. Ніколаєва С. Ю. Виробничі функції, типові задачі діяльності та вміння учителя іноземної мови (спеціаліста). Київ: Ленвіт, 1999. 96 с.
7. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с.
8. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої і В. В. Черниш. Київ: Ленвіт, 2003. 250 с.
9. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах: посібник. Вид. 2-е, доп. і переробл. / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2004. 360 с.
10. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. Київ: Ленвіт, 2005. 208 с.
11. Структурно-логічні схеми і таблиці з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / укл. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2004. 208 с.

Додаткова

1. Бібліотечка журналу «Іноземні мови». Київ.
2. Гальскова Н. Д., Никитенко З. Н. Теория и практика обучения иностранным языкам: Начальная школа. Москва: Айрис-пресс, 2004. 240 с.
3. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам. Москва: АРКТИ, 2003. 192 с.
4. Иностранные языки в школе: научно-методический журнал. Москва.
5. Іноземні мови: науково-методичний журнал. Київ.
6. Іноземні мови: навчальні програми для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів.
7. Колесникова И. Л., Долгина О. А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков. Санкт-Петербург: Русско-Балтийский инф. центр «Блиц», 2001. 224 с.
8. Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык. Москва: АРКТИ, 2002. 176 с.
9. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури: навч.-метод. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.

10. Мірошниченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник. Київ: ВД «Слово», 2010. 432 с.
11. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / под ред. Е. С. Полат. Москва: Изд. центр «Академия», 2002. 272 с.
12. Підручники і навчально-методичні комплекси з іноземних мов.
13. Роман С. В. Планування та аналіз навчального процесу з іноземної мови у початковій школі. Горлівка: ГДШІМ, 2003. 108 с.
14. Сафонова В. В. Проблемные задания на уроках английского языка в школе. Москва: Еврошкола, 2001. 272 с.
15. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам. Москва: Просвещение, 2002. 239 с.

Інтернет-ресурси

Ресурси для навчання англійської мови, архіви уроків (початкова, основна, старша школа):

- <http://www.esl-library.com/index.cfm?PageId=1>
- <http://www.teachingenglish.org.uk/try/teaching-kids>
- <http://www.englishpage.com/>
- <http://www.oup.com/elt/teachersclub/?cc=global>
- <http://www.macmillanenglish.com/BlankTemplate.aspx?id=28164>
- <http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=59454>
- <http://www.teachingenglish.org.uk/>
- <http://developingteachers.com/>
- <http://www.teachingenglish.org.uk/try/resources/quizzes>
- <http://freelanguage.org/>

Сценарії уроків та позакласних заходів з іноземних мов на фестивалі педагогічних ідей «Відкритий урок»:

- <http://festival.1september.ru/subjects/10/?subject=10>
- BBC LearningEnglish:*
- <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/business/talkingbusiness/index.shtml>
- <http://www.bbc.co.uk/ukrainian/learningenglish/>

Повнотекстові версії «Газети для тих, хто викладає та вивчає англійську мову»:

- <http://eng.1september.ru/engarchive.php>
- З досвіду навчання лексики, граматики, фонетики (англомовні матеріали):*
- <http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=58111>
- <http://www.macmillandictionaries.com/resources/e-lessons/e-lessons.htm>
- <http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/pronunciation>
- <http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/Dictionaries-and-Encyclopedias>
- <http://www.oup.com/elt/global/products/livinggrammar/>

З досвіду навчання аудіювання, говоріння, читання, письма (англомовні матеріали):

- <http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=59392>
- <http://www.macmillandictionaries.com/resources/dictations/dictations.htm>
- <http://www.nadasisland.com/writing/>
- <http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/skills>
- <http://iteslj.org/Techniques/Ieong-Dictation.html>

Формування ініомовної соціокультурної компетентності:

- <http://iteslj.org/Techniques/Cullen-Culture.html>
- <http://iteslj.org/Techniques/Kodotchigova-RolePlay.html>
- <http://iteslj.org/Techniques/Chou-Compliments.html>

4. Методи навчання: метод проблемного викладення матеріалу, евристична бесіда, дискусія, проектний метод.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

6. Система оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (дуже добре)
65-77			C (добре)
58-64			D (задовільно)
50-57	задовільно		E (достатньо)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)